

проводити заняття з максимальною залученістю учасників у процес онлайн-навчання в синхронному режимі і в режимі реального часу.

Список використаних джерел:

1. *Info Sapiens: дослідження громадської думки щодо ситуації в країні під час пандемії коронавірусу.* URL: <https://bit.ly/3ic1sfW> (дата звернення: 20.09.2020).
2. *Дистанційний курс «Медіаграмотність для громадян»* URL: https://irex.mocotms.com/ml_web/story_html5.html?lms=1 (дата звернення: 20.09.2020).
3. *Навчальна гра «Медіазнайко».* URL: <https://www.aup.com.ua/Game/> (дата звернення: 20.09.2020).
4. *Онлайн-гра «Медіаграмотна місія».* URL: https://irex.mocotms.com/ml_game/story_html5.html (дата звернення: 20.09.2020).
5. *Онлайн-курс по медіаграмотності VeryVerified.* URL: <https://verified.ed-era.com/ua> (дата звернення: 20.09.2020).
6. *Онлайн-посібник «Медіадрайвер».* URL: <http://mediadriver.online/> (дата звернення: 20.09.2020).
7. *Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник / Волошенюк О. (розділ 2, 3, 5), Дегтярьова Г. (розділ 2), Каліберда М. (розділ 1), Мокрогуз О. (розділ 3), Потапова В. (розділ 4), Шаламов Р. (розділ 1) / За редакцією Волошенюк О., Євтушенко Р., Іванова В., Кулакова А. Київ: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с.*

УДК 378.091.313

*Колісник-Гуменюк Юлія, канд. пед. наук, старший викладач
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти» Національного
педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Гуменюк Софія, студентка I курсу
кафедри книжкової та станкової графіки
Української академії друкарства
Львів, Україна*

НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО ХУДОЖНЬОГО ПРОФІЛЮ

Анотація. Інтерактивні методики навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної і комунікативної діяльності, під час якої студенти є залученими до процесу пізнання, мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Важливим компонентом активних методів навчання є створення комфортних умов, ігрові форми, режим відпочинку і розваг. В даній статті ми презентуємо інтерактивні методи, які можна використовувати під час семінарських занять в ЗВО художнього профілю.

Ключові слова: інтерактивні методи, семінар, художній профіль, студенти.

*Kolisnyk-Humeniuk Yuliya, PhD, Senior Lecturer
SSU «Lviv Educational and Scientific Center of Vocational Education»
of the National Pedagogical Dragomanov University
Humeniuk Sofiya, 1st year student
of the Department of Book and Easel Graphics
Ukrainian Academy of Printing
Lviv, Ukraine*

UNCONVENTIONAL TEACHING METHODS IN ART UNIVERSITIES

***Abstract.** Interactive teaching methods are a special form of organization of cognitive and communicative activities, during which students are involved in the process of cognition, have the opportunity to understand and reflect on what they know and think. An important component of active learning methods is the creation of comfortable conditions, game forms, recreation and entertainment. In this article, we present interactive methods that can be used during seminars in the freelance of artistic profile.*

***Key words:** interactive methods, seminar, art profile, students.*

У зв'язку з модернізацією освіти здійснюється перехід до нових стандартів, програм і підручників. Нетрадиційні методи викладання привертають увагу викладачів гуманітарних дисциплін. Інтерактивні методи навчання висувують перед педагогами завдання, які заставляють студентів самостійно знайти оптимальні методи і засоби їх розв'язання. Для цього потрібна система дидактичних умов: уміння слухати, читати, спостерігати; уміння класифікувати, узагальнювати; уміння самоконтролю. Для сучасної освіти характерне застосування технологій, які сприяють: формуванню наукового світогляду особистості; формують її моральні, трудові, естетичні та фізичні якості; сприяють індивідуалізації навчання; діяльній активізації студентів; діалоговій взаємодії між викладачем і студентом.

Сучасні соціально-економічні умови в Україні висувують на перший план питання підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, формування в них зацікавленості у здобутті професії та прагнення самовдосконалюватись. Постає низка важливих завдань щодо соціогуманітарної підготовки, впровадження особистісно-орієнтованого підходу. Передусім іде мова про ті завдання, що виникають в організації навчального процесу: формування у студентів мотивації досягнення у навчальній діяльності; корекцію комунікативних деформацій в учасників взаємодії; виявлення вікових та індивідуальних особливостей студентів, що впливають на становлення особистості та формування її культури.

Посилену увагу викликають проблеми організації самостійної пізнавальної, пошукової діяльності студентів ЗВО на навчальних заняттях, а також проблема підвищення рівня культури у процесі застосування набутих навичок.

Незважаючи на численні дослідження, питання формування культури майбутніх фахівців художнього профілю в ЗВО у процесі засвоєння гуманітарних дисциплін вивчене недостатньо. Зокрема, недостатня увага, на наш погляд, приділяється значенню і впливу суспільно-гуманітарних дисциплін на формування загальної культури майбутніх фахівців і професійної культури зокрема. У цьому контексті важливо дізнатись, як набувається професійна

компетентність особистості в сучасних умовах демократизації суспільних відносин. Вона має бути спрямована на адаптацію молоді до майбутньої професії, на створення оптимальних умов для соціалізації особистості, її духовного та культурного розвитку.

Предметом численних, зокрема компаративних, досліджень є інтерактивні методи навчання. Науковцями проведено аналіз досвіду навчання зарубіжних шкіл, де шляхом дидактичної гри, інтерактивного дослідження та дискусії реалізуються особистісно орієнтовані пріоритети навчання.

Інтерактивні методики навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної і комунікативної діяльності, під час якої студенти є залученими до процесу пізнання, мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Важливим компонентом активних методів навчання є створення комфортних умов, ігрові форми, режим відпочинку і розваг. Поняття „інновація” вперше було вжито понад століття тому в культурології та лінгвістиці для позначення процесу трансферу (лат. *Transfero* – переносу, переміщую) – проникнення елементів однієї культури в іншу – і набуття при цьому нових, не властивих раніше якостей. Інноваційне (лат. *Innovation* – оновлення, зміна) навчання – це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Завдяки інтерактивним методам навчання відбувається удосконалення навчального процесу в ЗВО. Метою і основними завданнями викладання гуманітарних дисциплін у ЗВО є покращення структури світоглядних дисциплін; використання інтерактивних методик; приведення процесу гуманітарної освіти у навчальному закладі у єдину структурну систему; залучення студентів та викладачів до пошуку та пізнання цінностей світової та вітчизняної культури; формування у студентів та викладачів нового політичного мислення, в основі якого лежать гуманістичні принципи.

Вивчення гуманітарних дисциплін у ЗВО, у першу чергу, повинно сприяти виробленню у студентів навичок систематичної самостійної роботи з опрацювання джерел, документів, наукової літератури, періодичних видань на принципах науковості, історизму, об'єктивності, гуманізму. Не останніми у переліку є завдання формування у студентів почуття патріотизму, національної гідності, об'єктивності в оцінці подій і фактів; умінь логічно викладати фактичний матеріал.

Інтерактивні методи навчання сприяють процесу розкриття пізнавальних можливостей студентів, створенню умов для розвитку їхньої системи цінностей. Зважаючи на це, викладачеві необхідно володіти методиками, які стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають особистий

пізнавальних потенціал студентів, комунікативні вміння і навички. Інтерактивні методи навчання привертають увагу студентів до навчального предмета, пробуджують у них інтерес і мотивацію, навчають самостійно мислити і діяти.

Шляхом традиційного монологічного викладу навчальної дисципліни важко побудувати умови для самостійного усвідомлення студентом важливості навчальної проблеми, перетворити її у проблему особистого оцінювання, судження, узагальнюючого підсумку, реферативного аналізу. Тому вагоме місце у навчанні належить правильному вибору методики викладання.

Використання інтерактивних методів навчання є важливим і використовується викладачем, який досконало володіє матеріалом і вміє залучити до роботи аудиторію. Значущість поставленої викладачем навчальної проблеми для студентів виникає завдяки організації конструктивної педагогічної взаємодії, налагодженому позитивному спілкуванню. Велике значення мають також ораторські якості та риторичні вміння педагога, здатність зацікавити слухачів. Тому важливим є створення викладачем певних умов і можливостей для самостійного доступу студентів до цікавої інформації, розробляючи завдання для самостійної, групової аудиторної і позааудиторної роботи, що полегшить засвоєння нових знань.

Для ефективного впровадження інтерактивних методів, в тому числі для того, щоб охопити весь необхідний обсяг матеріалу і глибоко його вивчити, викладач повинен ретельно планувати свою роботу: використовувати методи, які зрозумілі для певної вікової категорії студентів і їхнього досвіду інтерактивної діяльності; дати завдання для попередньої підготовки: прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання

До пріоритетів інноваційного навчання належать: чергування групової та індивідуальної форм навчання; застосування різноманітних методів подачі нового матеріалу; використання завдань, які дозволяють студентам засвоїти навчальний матеріал відповідно до їх рівня пізнавальної активності; демонстрація студентами своїх досягнень в отриманні знань.

У процесі розробки занять з використанням ігрових технологій ми дотримувались певних принципів: мотиваційний – формування позитивної мотивації до виховної роботи, вирішення певних проблемних професійних ситуацій; орієнтаційно-ціннісний – допомагає створити морально-естетичні критерії та орієнтації; цільовий – визначає цілі виховання та навчання як суб'єктів виховних взаємодій; змістовно-операційний – ігрові методи навчання використовуються на різних дисциплінах; оцінний – гра дає можливість зіставити результати гри з метою її проведення.

В інтерактивному навчанні виокремлюють чотири основні технології: інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології

колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань [1].

При використанні інтерактивних методів навчання педагоги зустрічаються з такими труднощами: необхідність одночасної роботи з усією групою, а також брак достатньої кількості часу для підготовки як студентів, так і викладачів, неналаштованість студентів на сумлінну підготовку до інтерактивних занять; складність створення у групі атмосфери, яка б сприяла співпраці, порозумінню, доброзичливості. Водночас при застосуванні нетрадиційних форм навчання інколи мають місце: перевантаження студентів і викладачів; необхідність оптимального поєднання позааудиторної підготовки студентів під керівництвом викладача з організацією конкретних форм навчання; показовість у проведенні нетрадиційних форм, а також деякі порушення цілісності педагогічного процесу на заняттях.

На відміну від традиційних методик, де викладач звик давати і вимагати певні знання, при використанні інтерактивних форм навчання студент сам відкриває шлях до пізнання, засвоєння знань. Він стає головною фігурою, яка приймає власні рішення. Викладач стає в цій ситуації активним помічником, його головна функція – організація і стимулювання навчального процесу. Незважаючи на труднощі, які трапляються при застосуванні новітніх методів у навчальному процесі, інтерактивні методи сприяють покращенню знань, розвитку комунікативності, сприяють полегшенню адаптаційного процесу майбутніх фахівців, розвивають розумові та практичні здібності студентів.

Наведемо приклад семінарського заняття з дисципліни «Культурологія», на тему «Теоретичні аспекти культури».

План.

1. Предмет культурології як науки про культуру.
2. Суть і сутність культури.
3. Функції, типи, види та форми культури.
4. Культурна єдність людини і природи.

Контроль підготовки студентів до заняття проводиться комбінованим методом: письмове опитування, фронтальне опитування.

Застосовується метод „Ажурна пилка”, який допомагає вивчити значну кількість інформації за короткий час, а також заохочує студентів навчати один одного. Кожна група з шести осіб отримала домашнє завдання відповідно до пунктів плану, опрацювала його.

Група 1. Сучасне розуміння категорії культури і її сутності.

Група 2. Виникнення та історична еволюція поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.

Група 3. Вплив культурології на формування морально-етичної культури майбутнього медичного фахівця.

Експертні групи призначаються викладачем таким чином, щоб у кожній новій групі було по одному представнику від кожної домашньої групи. Учасник домашньої групи стає експертом з окремого питання і доповідає з цього питання на засіданні експертної групи. Коли у експертних групах заслухані та обговорені всі питання, експерти повертаються у свої домашні групи. Відбувається засідання домашніх груп. Кожне питання обговорюється з групою крізь призму проблеми: «Яке місце займають культурологічні знання в системі знань про природу, суспільство та людину?» – потім група виробляє з цього приводу спільне рішення.

Застосовується метод «Ток-шоу».

Викладач виконує роль ведучого. Він оголошує тему дискусії: «Яке місце займають культурологічні знання у формуванні моральних цінностей фахівця (залежно від профілю)?»

Студенти поділяються на дві групи: запрошених і глядачів.

Гості висловлюють свої думки стосовно заданої тематики. Глядачі можуть ставити запитання до гостей, які в свою чергу мають коротко і лаконічно відповідати. Ведучий має право брати участь у дискусії, а також повинен контролювати регламент.

Цей метод сприяє розвитку навичок дискутування та публічного виступу, допомагає студентам лаконічно формувати та відстоювати свої позиції, допомагає розкрити глибшу суть поставлених на обговорення питань.

Проведення гри «Брейн-ринг». Команди поділяються на групи з 10 студентів. Вступне слово викладача, який повідомляє про ключові моменти гри. Команди по 10 студентів займають свої місця.

Питання I туру:

1. Чому культурологія є наукою?
2. Що є предметом культурології?
3. Яке місце посідає культурологія в системі гуманітарних дисциплін?
4. Які концепції культури ви знаєте?
5. Як культура впливає на розвиток особистості?
6. Як співвідносяться поняття „ культура” і „ цивілізація”?

Питання II туру:

1. Які першоджерела культурологічної думки ви знаєте?
2. Як відбувалась расова диференціація людини, її основні ознаки та поширення на землі?
3. Які основні ознаки виникнення мовних сімей, причини їх формування та еволюція?
4. У чому проявляється культурна єдність людини і природи?
5. Яке місце в системі гуманітарних і природничих наук посідає культурологія.

6. Як впливає культурологія на формування особистості?

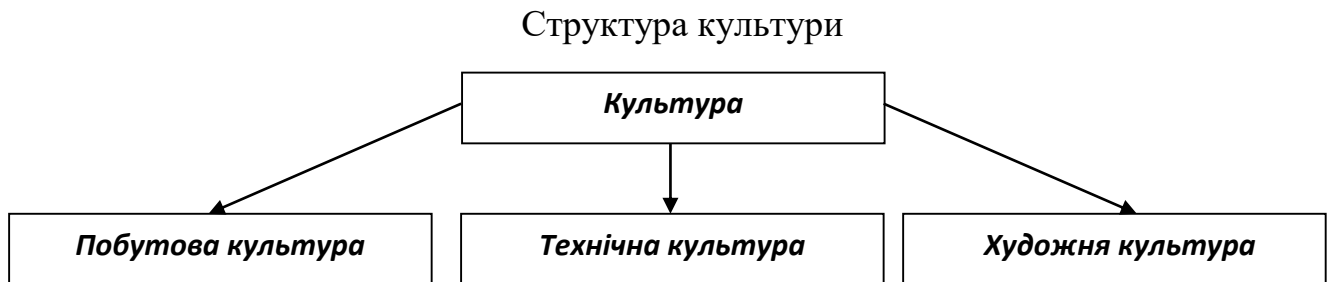
На завершальному етапі семінару, студентам можна запропонувати заповнити таблицю 1 і 2:

Таблиця 1.

Вплив культури на формування моральних якостей особистості

<i>Професійні якості</i>	<i>Особисті якості</i>	<i>Професійні відносини</i>
--------------------------	------------------------	-----------------------------

Таблиця 2.

10 хв. до кінця семінару потрібно коротко повідомити про виконання запланованої мети, завдання заняття (аналіз того, що було розглянуто).

Мотивація діяльності групи і окремих студентів, оцінювання їхньої роботи. Після проведення даного семінарського заняття студенти повинні **знати:**

1. Основні етапи розвитку культури країн Стародавнього Сходу;
2. Історію племінних об'єднань, які заселяли територію цих країн, специфіку їх господарського життя та побуту;
3. Особливості розвитку культури, політики, економіки та медицини;
4. Основні закономірності розвитку знань в людському суспільстві на даному етапі його історичного розвитку;

вміти:

1. Характеризувати основні періоди розвитку культури країн Стародавнього Сходу;
2. Аргументувати свою думку щодо еволюції релігійних учень;
3. Аналізувати, який вплив на розвиток міфологічних уявлень мали релігійні вірування [2, с. 4-19].

Список використаних джерел:

1. Колісник-Гуменюк Ю. Сучасні інтерактивні технології навчання // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2013. № 5. С. 118-124.
2. Колісник-Гуменюк Ю.І. Культурологія. Експериментальний курс для медичних коледжів. Навчально-методичний посібник. Львів: Гал-ЕКСПО, 2011. 117 с.